

Asia C-501/19**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.6.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Romania)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

22.2.2019

Valittaja:UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a
Compozitorilor**Vastapuoli:**Pro Management Insolv IPURL, joka toimii Asociația Culturală
”Suflet de Românin” konkurssipesän hoitajana**Pääasian oikeudenkäynnin kohde**

Valitus, joka on tehty Curtea de Apel Bucureștin (Bukarestin ylioikeus), tuomiosta, jolla valittajan vastapuolena oleva Asociația Culturală ”Suflet de Român” (kulttuurijärjestö ”Suflet de Român”, jäljempänä vastapuoli) on veloitettu maksamaan valittajana olevalle ADA Asociația pentru Drepturi de Autorille (tekijänoikeusjärjestö, jäljempänä valittaja) jälkikäteen rahamääräinen korvaus musiikkiteosten välittämisestä yleisölle.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

SEUT 267 artiklan nojalla pyydetään tulkintaa yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 24 artiklan 1 kohdasta, 25 artiklan a alakohdasta ja 28 artiklasta.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Suorittavatko musiikkiteoksia koskevien oikeuksien haltijat yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (arvonlisäverodirektiivi) 24 artiklan 1 kohdassa ja 25 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla palveluja esitysten järjestäjille, joilta yhteisvalvontajärjestöt perivät luvan – joka ei sisällä yksinoikeutta – perusteella omissa nimissään mutta tällaisten oikeudenhaltijoiden lukuun korvauksia musiikkiteosten välittämisestä yleisölle?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, toimivatko yhteisvalvontajärjestöt periessään esitysten järjestäjiltä korvauksia oikeudesta välittää musiikkiteoksia yleisölle arvonlisäverodirektiivin 28 artiklassa tarkoitettuina verovelvollisina, ja ovatko ne velvollisia laatimaan arvonlisäveron sisältäviä laskuja kyseisille esitysten järjestäjille, ja ovatko musiikkiteosten tekijät ja muut tekijänoikeuksien haltijat puolestaan velvollisia laatimaan arvonlisäveron sisältäviä laskuja yhteisvalvontajärjestölle, kun niille jaetaan korvauksia?

Unionin oikeussäännöt ja oikeuskäytäntö, joihin on viitattu

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2, 24, 25 ja 28 artikla

Tuomio 18.1.2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22; tuomio 14.7.2011, Henfling ym., C-464/10, EU:C:2011:489

Kansalliset oikeussäännöt, joihin on viitattu

Verokoodeksista annettu laki nro 571/2003 (Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal), siinä muodossa kuin se oli voimassa pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevien tosiseikkojen ajankohtana

Tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista annettu laki nro 8/1996 (Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe)

Tiivistelmä tosiseikoista ja pääasian oikeudenkäynnistä

- 1 Valittaja on musiikkiteosten tekijänoikeuksiin perustuvia taloudellisia oikeuksia hallinnoiva yhteisvalvontajärjestö, johon kuuluu luvan saaneita oikeushenkilöitä tai luonnollisia henkilöitä. Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (tekijänoikeuksia hallinnoiva Romanian virasto) on nimittänyt sen ainoaksi toimijaksi, joka saa periä maksuja tekijänoikeuteen perustuvista taloudellisista oikeuksista, kun yleisölle välitetään musiikkiteoksia konserteissa, näytelmissä tai taiteellisissa esityksissä.

- 2 Vastapuoli on oikeushenkilö, joka harjoittaa toimintaa esitysten järjestämisen alalla, jonka yhteydessä yleisölle välitetään musiikkiteoksia.
- 3 Vastapuoli järjesti 16.11.2012 konsertin, jota varten se sai valittajalta luvan, joka ei sisältänyt yksinoikeutta, käyttää musiikkiteoksia, millä perusteella se oli velvollinen suorittamaan valittajalle luvan perusteella lasketun suuruisia korvauksia.
- 4 Koska vastapuoli suoritti vain osan edellä mainituista korvauksista, valittaja kääntyi tuomioistuinten puoleen. Sekä asiakysymyksen ratkaissut tuomioistuin että muutoksenhakutuomioistuin pitivät valittajan vaatimuksia oikeutettuina. Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, muutoksenhakutuomioistuin totesi kuitenkin, että se, että valittaja perii korvauksia, ei ole arvonlisäverollinen liiketoimi eivätkä korvaukset, joita on maksettava musiikkiteosten välittämisestä yleisölle, ole arvonlisäverollisia. Näin ollen se alensi määrää, jonka suorittamiseen vastapuoli oli velvoitettu ensimmäisessä oikeusasteessa, poistamalla arvonlisäveron määrän.
- 5 Sekä valittaja että vastapuoli valittivat muutoksenhakutuomioistuimen tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 6 **Valittaja** riitauttaa sen, että muutoksenhakutuomioistuin on kumonnut vastapuolen veloitteen maksaa arvonlisävero. Sen mielestä lupa, joka ei sisällä yksinoikeutta ja joka on hyväksytty teosten välittämistä yleisölle koskevaan lupaan liittyvän oikeuden nojalla ja tätä oikeutta käytettäessä, on antanut vastapuolelle yksinoikeuden käyttää tekijänoikeuteen perustuvia taloudellisia oikeuksia myönnetyn luvan rajoissa. Lain mukaan edellä mainittu lupa myönnetään arvonlisäveron sisältävää korvausta vastaan, koska yhteisvalvontajärjestöjen perimät korvaukset ovat arvonlisäverollisia liiketoimia.
- 7 Valittaja on lisäksi katsonut, että valituksenalaisella tuomiolla on loukattu verotuksen neutraalisuuden periaatetta, koska jos se, että vastapuoli käyttäjänä perii korvauksia, ei olisi arvonlisäverollinen liiketoimi, tämä vero rasittaisi valittajaa, vaikka se ei ole lopullinen kuluttaja, tai käytettävien teosten tekijöitä. Musiikkiteosten tekijänoikeuteen perustuvien taloudellisten oikeuksien haltijat ovat siis arvonlisäverovelvollisia oikeussubjekteja, mistä syystä ne laskuttavat valittajalta korvaukset, joihin on lisätty arvonlisävero.
- 8 Valittaja on viitannut tuomioistuinten toisistaan eroaviin direktiivin 2006/112 tulkintoihin sekä Ministerul Finanțelor Publicen (valtiovarainministeriö) kannanottoon, jossa valittajalle on ilmoitettu, että esitysten järjestäjille korvausta vastaan annettu lupa käyttää musiikkiteoksia välittämällä niitä yleisölle ei ole arvonlisäverollinen palvelujen suoritus.

- 9 **Vastapuoli** on lähinnä esittänyt arvostelua sen korvauksen suuruudesta, jonka maksamiseen se velvoitettiin sen järjestämän esityksen virheellisen luonnehdinnan perusteella.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 10 **Ensimmäisessä kysymyksessä** viitataan toimien, joilla musiikkiteoksia koskevien oikeuksien haltijat antavat esitysten järjestäjille oikeuden käyttää näitä teoksia, luonnehdintaan direktiivissä 2006/112 tarkoitettuksi vastikkeellisiksi palvelujen suorituksiksi.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tuo esiin ongelman, joka koskee unionin tuomioistuimen 18.1.2017 antamassaan tuomiossa SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22) direktiivin 2006/112 samoja säännöksiä tulkittaessa noudattaman oikeudellisen päättelyn soveltamista soveltuvien osin nyt käsiteltävään asiaan, vaikka tämä tuomio ei vaikuta suoraan nyt käsiteltävään asiaan, koska edellä mainitussa tuomiossa on viitattu eri taloudellisiin oikeuksiin ja eri oikeudenhaltijoiden ryhmiin. Toisin kuin toisintamista koskevien oikeuksien haltijoilla silloin, kun kyseessä ovat yksityiset jäljennökset, musiikkiteosten tekijällä ei siis ole ainoastaan oikeutta oikeudenmukaiseen korvaukseen vaan myös taloudellinen oikeus sallia tai kieltää teoksen välittäminen yleisölle suoraan tai epäsuorasti, koska tällainen oikeus voi olla luovutuksen kohteena.
- 12 Huomautettakoon kuitenkin, että unionin tuomioistuin nojautui 18.1.2017 antamassaan tuomiossa SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22) kahteen pääasialliseen perusteluun katsoessaan, että kyseisessä asiassa ei ollut kyseessä vastikkeellinen liiketoimi, joka on ominainen ”palvelujen suoritukselle”.
- 13 Ensinnäkään ei ollut olemassa oikeussuhdetta, jossa vastavuoroisia suorituksia olisi vaihdettu yhtäältä kappaleen valmistamista koskevien oikeuksien haltijoiden tai mahdollisesti näitä oikeuksia kollektiivisesti hallinnoivien järjestöjen ja toisaalta käyttämättömien tallennus- ja kopiointivälineiden ja tallennus- ja kopiointilaitteiden tuottajien ja maahantuojien välillä. Maksujen maksamisvelvollisuus koski nimittäin näitä tuottajia ja maahantuojia kansallisen lainsäädännön – jossa myös määriteltiin niiden määrä – nojalla.
- 14 Toiseksi sopiva hyvitys, joka piti maksaa oikeuksien haltijoille, ei kuitenkaan ollut välitön vastasuoritus jostakin suorituksesta, sillä se liittyi näille oikeudenomistajille siitä aiheutuneeseen vahinkoon, että heidän suojatuista teoksistaan valmistettiin kappaleita ilman heidän lupaansa.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ei ole mahdotonta, että ainakin ensin mainittua perustelua voidaan soveltaa myös nyt käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon oikeussuhteet, joita syntyy musiikkiteosten tekijänoikeuteen perustuvien taloudellisten oikeuksien haltijoiden ja yhteisvalvontajärjestön välille sekä viimeksi mainitun ja musiikkiteosten käyttäjien välille.

- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Romanian lainsäädännön mukaan tekijänoikeuksien haltijat eivät voi luovuttaa lain nojalla yhteisvalvontajärjestöille tunnustettuja tekijänoikeuteen perustuvia taloudellisia oikeuksia, kun taas yhteisvalvonta on pakollista, jotta voidaan käyttää oikeutta välittää musiikkiteoksia yleisölle. Tästä syystä yhteisvalvontajärjestöt edustavat myös sellaisia oikeuksien haltijoita, jotka eivät ole valtuuttaneet järjestöjä toimimaan puolestaan.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin korostaa lisäksi, että
- sekä velvollisuus myöntää lupa, joka ei sisällä yksinoikeutta, että korvauksen maksaminen oikeuksien haltijoille, perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön, jossa määritellään myös korvauksen määrän perusteet;
  - kun kyseessä on pakollinen yhteisvalvonta, kuten tässä tapauksessa, yhteisvalvontajärjestö toimii lain nojalla, riippumatta sen jäsenten antamasta nimenomaisesta valtuutuksesta;
  - tosiasiallinen summa määritetään laissa säädetyissä yhteisvalvontajärjestön ja käyttäjien edustajien välisissä neuvotteluissa, joten oikeuksien haltijat eivät osallistu näihin neuvotteluihin suoraan;
  - oikeuksien haltijat eivät saa käyttäjien tosiasiallisesti suorittamaa rahasummaa vaan yhteisvalvontajärjestöltä tietyn rahasumman, joka jaetaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja palkkion vähentämisen jälkeen.
- 18 Näissä olosuhteissa tulee esiin ongelma, joka koskee sitä, onko olemassa oikeussuhde, jossa suoritetaan vastavuoroisia palveluja oikeuksien haltijoiden ja tietyn käyttäjän välillä, jolloin rahat, joita haltijat lopuksi saavat yhteisvalvontajärjestöltä, ovat tosiasiallinen korvaus tietystä palvelusta.
- 19 Siinä tapauksessa, että katsottaisiin, että tällainen oikeussuhde on olemassa, on selvitettävä, voiko tässä tapauksessa olla kyseessä aineettoman hyödykkeen luovutus, kun otetaan huomioon myös direktiivin 2006/112 56 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännökset, joissa sisällytetään ”tekijänoikeuksien tai käyttöluopien myöntämiset” palvelujen suorituksiin.
- 20 **Toinen kysymys** riippuu läheisesti ensimmäisestä kysymyksestä, ja se esitetään vain sen varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää lähinnä selventämään, toimivatko yhteisvalvontajärjestöt direktiivin 2006/112 28 artiklassa tarkoitettuina verovelvollisina, kun ne perivät korvauksia esitysten järjestäjiltä oikeudesta välittää musiikkiteoksia yleisölle.
- 22 Tällä kysymyksellä on merkitystä nyt käsiteltävän asian kannalta, koska on tarpeen vahvistaa, onko vastapuoli tapauksissa, joihin valittajan vaatimukset perustuvat, velvollinen maksamaan myös arvonlisäveron, joka on laskettu

summalle, joka se oli velvoitettu suorittamaan. Toisin sanoen on selvittävä, osallistuuko yhteisvalvontajärjestö tässä tapauksessa palvelujen suorittamiseen, jolloin arvonlisäveron kannalta katsotaan, että se on vastaanottanut ja suorittanut saman tarkasteltavan palvelun.

- 23 Tulkintaongelma, jonka tämä kysymys on aiheuttanut, johtuu siitä tosiasiallisesta tavasta, jolla nyt käsiteltävän asian valittaja on yhteisvalvontajärjestönä osallistunut oikeussuhteeseen, joka edellyttää oikeudenhaltijoiden ja tietyn käyttäjän keskinäisiä vastavuoroisia suorituksia.
- 24 Kuten ilmenee direktiivin 2006/112 28 artiklan tulkintaa koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, tässä säännöksellä luodaan oikeudellinen fiktio kahdesta peräkkäin suoritetusta identtisestä palvelusta. Fiktion mukaan sellaisen verovelvollisen, joka osallistuu palvelujen suorittamiseen (komissionsaaja), on katsottava ensin vastaanottaneen kyseiset palvelut siltä toimijalta, jonka lukuun se toimii (komissionantaja), ennen kuin se toiseksi suorittaa henkilökohtaisesti nämä palvelut asiakkaalle. Tästä seuraa, että arvonlisäverotuksessa roolit palvelujen suorittajana ja niiden maksajana ovat komissionantajan ja -saajan välisessä oikeussuhteessa fiktiivisesti vaihtuneet.
- 25 Tässä tapauksessa ei ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mielestä ole selvää, voidaanko katsoa, että on olemassa kaksi peräkkäin suoritettua identtistä palvelua, etenkin kun yhteisvalvontajärjestö edustaa pakollisen yhteisvalvonnan tilanteessa myös oikeudenhakijoita, jotka eivät ole antaneet sille valtuutusta. Toisaalta se, että yhteisvalvontajärjestö on vain vastaanottaja direktiivin 28 artiklassa tarkoitetussa roolissa, on riidanalaista, kun otetaan huomioon velvoitteet, joita laissa asetetaan yhteisvalvonnan harjoittamiselle.
- 26 Sen jälkeen kun on selvennetty yhteisvalvontajärjestöjen asemaa direktiivin 2006/112 28 artiklan valossa ja mahdollisesti velvollisuutta laatia arvonlisäveron sisältäviä laskuja asianomaisille esitysten järjestäjille, pitäisi ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mielestä selvittää myös, onko silloin, kun tekijöille ja musiikkiteosten tekijänoikeuksien haltijoille jaetaan korvauksia, niiden puolestaan laadittava arvonlisäveron sisältäviä laskuja yhteisvalvontajärjestöille.